

doelverrijen heeft
t hij beoogen
t van het klare
vlak bij, met
en, krijgt een
en lijnen, van
wen, maar mist
gelaat, en kan
neer erkennen.
Fijne, uitge-
voor den ge-
nauwkeuriger
t resultaat van
elder en klaar
anderen weet
le deze dorre
van de waar-
m op anderen
rucht van dat
en vinden niet
van zijn eigen
ken en getui-
drukking, met
and, dat hij tot
den toegang
en, indien hij
van zijn hart,
n zijn geloof,
nde persoon
waarheid te
te geven.
t zoeken niet
ijn hoorders,
Hij zal hun
innerlijk be-
aan niet van
hij de waar-
den levenden
en afscheiden
arboven. En
nwerken van
eel den per-
an de waar-
ezenlijkheid
het Intellec-
en, om (den
are, heldere

tema.

g is niet de
eerste maal

Amsterdam-
reede, voor
stre univer-
s, zelfs op
stelling aan

ie toen nog
et plan van
d, met ander-
hande-
werking van
u men een
ven hebben
e rood, voor
n met sub-
lie faculteit
oben gezet.
e Haagsche
Utrecht en
zwaar voor

ten destijds
een twijfel
am zou in
1886) twee
denis heb-
d de over-
Dr. Kuyp-
geen geld
den zouden
ele positie
Gemeen-
at deze in
eologische
e, met wie
viel. Men
Amster-
een bloei-
en, en de
geld hun

ids in die
e. Men zag
de breuk-
liging ook
er zware
officieele,
ich bloot-
zich ge-
waarvan
op prijs-
pen.
ide aan-
wijzigden

nu, „dat
niet op
Van het
dit aan-
zoo, dat
niet mis-
systeem
ker zou
zelf zon-
lan zijn

en voor
t kamp
hem te
aan of

bij de Rijks-universiteiten zelve mannen van naam en faam te hebben, die op wetenschappelijk terrein de eere van den Christus hooghielden, spreekt van een heroïsme, dat zijn heroïken aanleg verradde.

Meer dan een denkbeeld is het dan ook niet. Hij werkt het niet uit. Veel minder vernam men van enig eigen initiatief, om tot de verwezenlijking ervan te geraken. Zelfs is geen poging aangewend, om hetgeen de heer Lohman zelf vroeger over de noodzakelijkheid van eigen stichting, met het oog op de studeerende jongelingschap, schreef, met het nu door hem voorgestane denkbeeld in overeenstemming te brengen.

Daarentegen waagde hij wel een poging, om dit aanvullingssysteem voor het *vroem gemoed* te verdedigen.

Als de Kerk van Christus één ware, dan, ja, zou ze ten deze kunnen optreden. Thans is ze dit niet. Alle aardsche organisatie der eenheid ontbreekt. Er is niet anders dan de mystieke eenheid, die we in „de leiding van den Christus“ hebben. Dit is der Christenen eigen schuld. Zij hebben de eenheid der kerk verloor. Verdien daarom is het, dat het ongelooft ons de wetenschap ontutseld heeft. Dit moeten we als natuurlijke straf willig dragen. Er zullen nog wel erger dingen komen. En onder die omstandigheden is het eenige wat ons rest, enkele getuigen te laten optreden. En voorts de zaak aan de hoede van den Christus aan te bevelen. Gelijkt men ziet, kerk dezelfde redeneering die steeds is aangevoerd tegen elke poging van Christelijke zijde, om de bresse in den muur te dichtten, en door krachtig initiatief tot nieuwe organisatie te geraken. De erkenning van eigen schuld niet als stoot tot het opwerpen van nieuwe levensenergie, maar als vrijbrief om niet te handelen, en zich in de tente der mystiek terug te trekken. Men kent dit standpunt uit de dagen vóór de Reformatie. Bij Pierre d'Ailly, Jean Charlier (Gerson), Nicolas de Clémanges, Ludwig d'Aleman, e. a. kan men geheel dezelfde redeneering vinden.

Met deze redeneering nu gaan we in geen geval mede. Ze leert een beschouwing van schuld en zonde, die vlak het omgekeerde is van wat op elk ander gebied door elk man van ernst bij zichzelf en bij anderen in praktijk wordt gebracht. Erkenntenis van schuld mag, naar luid der Heilige Schrift, nooit tot lijdelijk stilteit, maar moet steeds tot openlijk en onvermoed breken met de zonde leiden, en prikkel zijn tot doen, tot met verduubeling van kracht, doen van wat door schuldige nalatigheid verzuimd werd.

Geheel afgescheiden van dit o. i. te veroordeelen motief, geven we voetstoots toe, dat handelen naar het aanvullingssysteem beter is dan niets doen. Blijkt de energie voor eigen stichting te ontbreken, is er gebrek aan mannen die de leiding op zich kunnen nemen, en ook ontbreekt de overvaardigheid, dan kan het noodzakelijk zijn het aanvullingssysteem tijdelijk voor lief te nemen.

Mits — en hier leggen we nadruk op — mits steeds op den voorgrond sta, dat eigen stichting doelwit blijve, en dat men zich met het aanvullingssysteem slechts tijdelijk behelpt. En daar nu de heer Lohman het juist omgekeerd stelt, en bij keuze aan het aanvullingssysteem *voorkeur* geeft, moet het aldus door hem aanbevolen denkbeeld *principeel* verworpen worden.

Wel laat zich een aanvullingssysteem denken, dat niet onder dit oordeel zou vallen, en dat met name in Frankrijk wordt toegepast. Het bestaat dan hierin, dat men niet enkele extra-hoogleraren, maar geheele faculteiten naast en tegenover de officieele plaatst; faculteiten, die dan op haar beurt door zekeren band kunnen vereenigd worden, en alzoo van fievierde een eigen Universiteit officieus op het officieele terrein doen optreden. Daar dit echter door den heer Lohman niet bedoeld wordt, kan dit denkbeeld hier buiten bespreking blijven. Ook zou aan de verwezenlijking van zulk een denkbeeld een geheele reorganisatie van onze Wet op het Hooger Onderwijs moeten voorafgaan.

Bepalen we ons daarom tot het aanvullingssysteem gelijk de heer Lohman het bepleit, dan gelden hiertegen de navolgende bezwaren.

Ten eerste: laat ik de Overheids-Universiteit voor wat ze is, en plaats ik daarbij of daarnaast een enkelen leerstoel, bezet door een man van Christelijke bijbelijden, dan blijft de ongelovige wetenschap de eigenlijke wetenschap, en treedt het Christelijk beginsel alleen critisch en als correctief op.

Dit nu is met den aard van het Christelijk geloof en de Openbaring Gods in onoverzoenlijken strijd. De Openbaring Gods moet zijn en blijven de *positieve grondslag*, waarop gebouwd wordt, en ze mag niet verlaagd worden tot puur controle. De Christus is niet een correctief op de waarheid. Hij sprak: Ik ben de waarheid. En al wie daaraan te kort doet, onthoudt hem de plaats der eere, die ook op het gebied der wetenschap hem toekomt.

In de tweede plaats, en als gevolg van deze principieele fout, zal dit correctief slechts hier en daar, op een enkel punt en voor een enkel vak worden aangebracht. Dit nu is met het begrip zelf van alle wetenschap in strijd. De vakken die een tak van wetenschap vormen, zijn geen losse twijgen, die men naar willekeur in elkaar voegt, maar deze vakken hangen onderling saam. Men kan dus niet het één vak uit het beginsel des ongelooft, het andere uit het beginsel des geloofs behandelen. Elk beginsel heeft doordringende kracht. Het is er mede als met den bouwstijl. Elk gebouw, dien eere-naam waard, moet uit één zelfden stijl worden opgetrokken; en wie een gothisch raam wilde plaatsen in een gebouw van byzantijnschen stijl zou bij geen kenner anders dan afkeuring, zoo niet belachelijk vinden. Het baat u dus niets, of ge aan

een Rijksuniversiteit al een Belijder der kerkhistorie laat doceeren, zoolang de dogmatiek, de uitlegkunde der Schrift en zoo- veel meer door een ongelovig man wordt onderwezen. Alzoo verbrokkelt ge de eenheid, brengt verwarring in aller opleiding aan, en zult nooit mannen vormen, die leven en denken uit het geloovig beginsel.

Ten derde legt elk onverplicht college het altoos af tegen de colleges, die in den geregelden cursus vallen. Men komt er te hooi en te gras. En slechts aan een zeer enkel man, van zeer bijzondere gaven, zou het gelukken op den duur een eenigszins betekenenden kring van jonge mannen om zijn lessen te verzamelen. Hij zou niet mede-examineeren, maar een ander zou examineeren in zijn vak, en de studenten die zich door hem belezen lieten, zouden zoo toch dubbele studie moeten maken, en zich op hun examen of tot dubbelspreken verleiden, of in hun belang dreigde zien, bijaldien zij den concurrent van den officieelen man tegenover den officieelen dignitaris bijvielen.

Ten vierde, de studenten zouden ten eenenmale missen den Christelijken kring voor omgang en verkeer, waarvan de heer Lohman te Groningen zoo plechtiglijk be- weerde, dat deze hun nog noodiger was dan het principieele onderwijs.

Ten vijfde, de mannen, die ge als extra-hoogleraren zouden willen aanstellen, zouden elke principieel-encyclopedische vorming missen. Ze zouden op bepaalde punten tegen de heersche wetschap in verzet komen, maar van een overzien van het ge- heel zou geen sprake zijn. Nu weet men, waartoe dit zelfs op theologisch gebied geleid heeft. Eén voor één wordt dan het eene bolwerk van het Christendom na het andere prijs gegeven, en ten slotte ver- klaren mannen als Kuenen en Oordt, dat zij zelfs met een vergrootig als principieel verschil tusschen zich, en zulke Christusge- tuigen, niet meer kunnen inzien. Dezelfde moeilijkheid om hoogleraren te vinden, waarmede ook de Vrije Universiteit tobt, zou alzoo in verhoogde mate weer terug- keeren, oftewel men zou mannen moeten aanstellen, die door hun onderwijs elk waarachtig belijder van den Christus bitter teleurstelden.

Ten zesde, bij ontstentenis van elk pro- grammatisch uitgewerkt beginsel, zou de commissie die de benoeming had te doen, niet anders dan naar willekeur kunnen te werk gaan. Elke benoeming zou een per- sonlijke quaestie worden. Bij loven en be- den zou de middensort het winnen. En als het er op aankam om te beoordeelen, gelijk de heer Lohman het uitdrukt, of de benoemde van „het geloof in Christus was afgevallen“, zou elk oordeel van dien aard onmiddellijk de vereeniging doen springen. De geestverwanten van den veroordeelde zouden zich zelve veroordeeld achten, zich afscheiden en den veroordeelde handhaven, door hem namens een nieuwe vereeniging opnieuw aan te stellen. En in het mid- den van den kring der ongelovige hoog- leraren zou een homerisch gelach opgaan over de zelfontbinding van het Christelijk geloof. Iets wat te meer kient, waar de voorslag uitgaat van een man van Gere- formeerde bijbelijden, die natuurlijk met de afbreking der Heilige Schrift, gelijk die onder de Ethischen gangbaar is, geen vrede neemt.

Nog veel ware hier aan toe te voegen, maar het gezegde volsta, om aan te toon- en, dat een denkbeeld als ons hier wordt aanbevolen, met de eere der Christelijke bijbelijden, met de eenheid der wetenschap, met de paedagogische eischen, en met de uitkomsten der praktijk in onoverzoenlijken strijd is.

Uit de Pers.

Over de medewerking van de leden der kerk bij de regeling en uitoefening van het Kerkelijk Beheer schrijft de *Frische Kerkbode*:

Moeilijk daarentegen is de vraag, welke re- chen aan de gewone gemeentelieden inzake het be- heer moeten worden toegekend. De redenen, waarom een rechtstreekse verkiezing der com- missie van beheer door de gemeente niet kan en mag, zijn vroeger door ons uiteengezet en daarop komen wij dus niet terug. De commissie van be- heer moet, wat haar lastgeving betreft, geheel en al uitsluitend afhankelijk zijn van den Kerkeraad en heeft in dat opzicht niets met de gemeente zelve uitstaande. Zij komt met de gemeentelieden in aanraking in hoeverre zij de contributien en gaven voor den kerkdienst ontvingt, zij kan op grond van haar kennis van den financieelen toestand den Ker- keraad aanraden de financieele lasten niet op te drijven. Maar zij heeft geen anderen soeverein dan den Kerkeraad, en zoowel haar aanstelling als haar instructie heeft zij alleen aan den Ker- keraad als het wettige bestuurscollege der ge- meente te danken. Het spreekt wel van zelf, dat van een beroep door deze commissie van een Kerkeraadsbesluit op de gemeente, op Gereformerd standpunt geen sprake kan zijn. Indien de com- missie van beheer oordeelt, dat de Kerkeraad verkeerd handelt, kan elk lid der commissie zich be- roepen op de Classis als meerdere vergadering, maar een appel van den kerkeraad op de gemeente is in het Gereformerd Kerkrecht ondenkbaar.

Intusschen neemt dit alles niet weg, dat het beheer daarom niet buiten de gemeente mag om- gaan en de gemeentelieden wel degelijk in de be- heerszaken moeten gekend worden. Alleen maar *niet* de commissie van beheer, maar de *Kerkeraad* heeft in dat opzicht met de gemeente raad te plegen. De Kerkeraad is en blijft de eigenlijke voer er van het beheer, en hij heeft, juist omdat hij ook in dat opzicht de gemeente vertegenwoor- digt, te zorgen, dat de gemeente ook in de be- heerszaken gekend worde. De gewoonte, die nog veelal bestaat, om de beheerszaken geheel buiten de gemeente om te behandelen, werkt in menig opzicht verderfelijk. Niet alleen neemt daardoor de belangstelling der gemeente af en komt het daarvandaan, dat de giften verminderen, maar wat erger is, menige Kerkeraad heeft door leening en hypotheek aan de gemeente lasten opgelegd, die niet te dragen waren, en die stellig zouden zijn uitgebleven, wanneer de gemeente ernst ge- raadpleegd was geworden. Een leening te sluiten, om een nieuwe kerk te bouwen of de pastorie te ver- fraaien, legt niet alleen het thans levende, maar ook de toekomstige geslachten ernstige verplich- tingen op. Indien de Kerkeraad weet, dat de

draagkracht der gemeente groot genoeg is en de gewone inkomsten voldoende zijn om de door zulk een leening vermeerderde uitgaven te bestrijden, dan kan de Kerkeraad desnoods buiten de gemeente om handelen. Maar wanneer dit niet het geval is, en door zulk een leening wel degelijk de uitgaven de inkomsten zullen overschrijden, dan dient de Kerkeraad althans overleg met de gemeente te plegen, opdat de gemeente *verte*, welke lasten zij voortaan op zich neemt.

En wat geldt van buitengewone uitgaven, die gedekt moeten worden door leeningen en hypothe- ken, geldt feitelijk van het gehele beheer. Ook bij het beheer moet de *g. g. g.* de band tusschen den Kerkeraad en de gemeente uitkomen; en gevoeld worden door de gemeente, dat de kerkeraad haar vertegenwoordiger is. Het reglement, door de Synode als concept voorgesteld, schrijft daarom voor, dat de Kerkeraad de begroting voor het volgende jaar niet zal vaststellen dan na de gemeente gehoord te hebben, en eveneens dat de rekening over het afgelopen jaar eerst door den Kerkeraad zal worden goedgekeurd, nadat de gemeente gehoord is. Men ziet, dat de Synode dus ver genoeg gaat in het toekennen van invloed aan de gemeente. Niet alleen de verantwoording van het gevoerde beheer, maar zelfs de begroting van de uitgaven, die gedaan zullen worden, moet ter kennis der gemeente gebracht opdat deze mogelijke bezwaren aan den Kerkeraad ter ken- nis konne brengen en, indien de Kerkeraad met die bezwaren geen rekening houdt, konne klagen bij de Classis.

Hoe nu dit „hooren der gemeente“ moet plaats vinden, ontschijft de Synode niet. Het woord is een vaststaande term in ons Gereform. Kerkrecht en wordt altijd gebruikt om de medewerking der gemeente aan te duiden. Voor dit „hooren der gemeente“ vaste regels te geven is moeilijk, omdat veel afhangt van plaatselijke omstandigheden en de toestand niet overal gelijk is. Maar wel kan voorwaarde gesteld worden, dat het *niet* is. Het „hooren der gemeente“ wil niet zeggen, dat de gemeente saamkomt om met stemmen meerder- heid de begroting of de rekening en verantwoor- ding goed te keuren. Dan zou de gemeente zelf het beheer uitoefenen en de kerkeraad ophouden het bestuurscollege te zijn. Het recht van goed- keuren en vaststellen behoort aan den Kerkeraad te verblijven, maar de gemeente moet in deze zaak vooral gekend, „gehoord“ worden. Het mag dus niet buiten de gemeente omgaan. De publieke zaak, de zaak die allen aangaat, moet ook publiek worden behandeld. De Kerkeraad moet daarom niet alleen zorgen, dat allen het weten, maar ook een open oor hebben voor aanmerkingen, klachten enz. van de gemeentelieden. Het komt ons daarom voor, dat de gewoonte die veelal gevolgd wordt, om de boeken enz. ter inzage voor de gemeente te leggen in de kosterij en dan wanneer niemand gekomen is om deze boeken in te zien, te verklaren, dat de gemeente „gehoord“ is, en niemand bezwaar heeft ingebracht, niet goed is. Het deponeren ter griffie is niet alleen in de Tweede Kamer, maar ook in ons kerkelijk leven een vorm om lastige quaesties te begraven. En het mag er van den Kerkeraad niet om te doen zijn, om dit „hooren der gemeente“ zoo in te richten, dat de gemeente er toch buiten blijft, maar het streven van den Kerkeraad moet juist wezen om de belangstelling der gemeente in deze zaak op te wekken. En wie maakt een aparte wandeling naar de consistorie- kamer of kosterij, om daar in dikke folianten een- na te snuffelen, hoe het beheer gevoerd is of gevoerd zal worden? De praktijk heeft het overal geleerd: op deze wijze komt er geen een.

In kleinere gemeenten, waar het eenigszins mo- gelijk is, zouden wij daarom zeer beslist aanraden, dat de Kerkeraad en bij het vaststellen der begro- ting en bij de goedkeuring van het gehouden be- heer de stemgerechtigde leden saamroep. Te veel moeite kan dit niet opleveren, want de Kerkeraad kan deze saamkomst houden na afloop van de week- godsdiensttoespraken in den winter en dan vervalt alle bezwaar aan het saamroepen van een gemeen- telijke bijeenkomst voor een afzonderlijk doel ver- bonden. In deze vergadering kan de Kerkeraad de leden dan op de hoogte stellen van het beheer, vragen beantwoorden en mogelijke klachten ter harte nemen.

In grotere gemeenten, waar in meer dan een kerkgebouw dienst gehouden wordt, kan deze regel natuurlijk niet worden opgevolgd. Maar ook daar bestaat toch wel degelijk de mogelijkheid om de gemeente in het beheer te doen meeleven. In enkele kerken is de gewoonte reeds luccemich geworden, om telken jare per gedrukt schrijven aan alle gemeentelieden kennis te geven van den finan- cieelen toestand. Dit is metterdaad in grotere kerken de eenige practische oplossing. De Kerke- raad moet niet afwachten of de gemeentelieden in de kosterij komen, maar dient bij ieder gemeen- telijk huis een verslag te brengen van den toe- stand der geldelijke middelen. Zo verspreed ieder gemeentelid, welke verplichtingen hij heeft en kan hij uit den staat van ontvangst en uitgaf nagaan of hij werkelijk genoeg geeft voor den dienst des Heeren of dat zijn bijdrage nog kleiner moet. Op zulk een wijze kon voorkomen worden, dat telkens van den kerk, ten aanhoore van ieder, die toevallig in de kerk is, moet geklaagd worden, dat de gemeente te weinig geeft, dat de kas niet geput is, dat er extra collecten moeten worden gegeven. Het kwaad schuilt niet daarin, dat de leden der gemeente niet geven *willen* — de tekort- komen worden immers altijd weer gedekt? — maar dat de menschen niet *weten*, wat er noodig is. Bij het losmaken van de koorden der beurs is een voortdurende prikkel noodig, en die prikkel bestaat juist daarin, dat de gemeente verneme, hoe het met haar financien staat.

De Kerkeraad zoude daarom in grotere kerken zulk een gedrukt verslag rond, maar meene niet, dat daarmede de gemeente „gehoord“ is. Zij is dan alleen ingelicht. De Kerkeraad heeft daarom in de tweede plaats, nadat dit verslag allen be- reikt heeft, publiek van den kerkhof af bekend te maken plaats en tijd, waarop de Kerkeraad, of een Commissie uit zijn midden, zitting zal houden, om de gemeentelieden die bezwaren hebben, te hooren. En dat „hooren“ geschiedt niet pro forma, om nu straks trots alle ingebrachte bezwaren, toch zijn weg te gaan, maar hebbe tot resultaat, dat de bezwaren, voor zooverre zij gegrond zijn, onder- vangen worden en de gemeentelieden aldus zelf tot het besef komen, dat de Kerkeraad hun mede- werking en critiek niet afkeurt, maar eer van harte begaert.

Hoofdzak is en blijft, dat de Kerkeraad zelf *hoort* met de gemeente te *willen* rekenen, en dat niet de houding worde aangenomen van een preutisch college, dat zich ja goed houdt, maar eigenlijk over elke critiek uit de gemeente uit zijn humeur is, en den klager met een Janje van Leiden afschepst.

Officieele Berichten.

Classis Middelburg.

De Classis Middelburg der Geref. kerken, bijgestaan door de Prov. Deputaten, heeft in hare vergadering van 24 April j.l. peremptoir onderzocht den Eerw. Heer H. Meulink, ber- pred. te Melis en Marienkerke.

Met algemeene stemmen werd genoemde broeder toegelaten tot den dienst des Woords en der Sacramenten.

Namen de Classis z. g. C. B. SCHOEMAKERS, Scriba. Seuburg, 24 April 1900.

Prov. Syn. Noord-Brabant.

De Gereformeerde kerk te Nieuwendijk, daar- toe aangewezen, maakt bekend, dat de Particu- liere Synode van de Geref. kerken in Noord- Brabant en Limburg zal gehouden worden te Raamsdonk op *Woensdag 30 Mei*; aanvang 9½ uur.

Punten voor het Agendum en de namen en woonplaatsen der Afgevaardigden worden inge- wacht aan het adres van den eerstondergetee- kende.

Namen de Gereformeerde Kerk te Nieuwendijk, J. A. GORDELORE, W. H. VAN HELDEN, Nieuwendijk, 23 April 1900.

Classis Goes.

De Classis Goes heeft in hare vergadering van den 18 April 1900, gehouden te Goes, ten overstaan van de Gedeputeerden der Prov. Synode, peremptoir geëxamineerd en met alle stemmen tot den Dienst des Woords en der Sacramenten toegelaten den Eerw. heer H. W. Laman, Theol. Cand. te Leiden, beroepen pre- dikant te Kruiningen.

Namen de Classis, J. J. KOOPMANS, Scriba.

Deputaten voor de Correspondentie met Buitenlandsche kerken.

hebben in hun vergadering van 19 dezer be- noemd: tot Voorzitter: Prof. D. K. Wielenga, van Kampen, en tot Secretaris, zoo voor het *buiten* als *binnenland*: Ds. J. van der Linden, van 's-Gravenhage.

Namen Deputaten voorn. J. S. VAN DER LINDE.

Prov. Syn. van Noord-Holland.

De Classen van de Gereformeerde kerken in de Provincie N. Holland worden bij dezen uit- genoodigd, de punten voor het Agendum en de namen en woonplaatsen der Afgevaardigden voor de Prov. Syn. van N. Holland, welke ge- houden zal worden, D. V. *Woensdag 27 Juni 1900 te Hoorn, voor of op 22 Mei* te willen opgeven aan den eerstondergeteekende.

Namen de samenvoegende Kerkeraad te Hoorn, F. ZANTHORN, Praeses, D. S. REEK, Scriba.

Hoorn, 12 April 1900.

Kort verslag van de vergadering der Classis Leeuwarden, gehouden te Leeuwarden, den 17 April 1900.

De vergadering wordt geopend door de roe- pend Kerk van St. Jacobi-Parochie, bij monde van haar dienaar Ds. Th. A. Bergman.

Uit de credentiebrieven blijkt, dat al de Kerken wettig vertegenwoordigd zijn, waarvan 4 met instructie.

Het moderamen constimeert zich als volgt: Ds. S. Tromp praeses, Ds. N. V. van Goor assessor, onderling H. P. Westra scriba.

De actarius leest de notulen van de vorige vergadering, welke worden goedgekeurd en ge- teekend.

De ingekomen stukken worden gelezen en voor kennisgeving aangenomen.

Rondvraag naar art. 41 D. K. instructie. a. Van de Kerk van S. 1. Ze verzoekt voor de helft vermindering van den omslag ten be- hoeve van de kas voor emer. pred., pred. wed. en weezen. De Classis wijst dit verzoek van de hand.

2. Ze verzoekt als vorige jaren / 100 uit de kas voor hulph. Kerken in de Classis. De Classis wijst dit verzoek in.

3. Ze verzoekt als vorige jaren / 75 uit de kas voor Inw. Zending. Wordt doorgezonden naar de Prov. Synode.

4. Van de Kerk van Hilaard: „De Classis verzoekt aan de Prov. Synode vermindering in Classialen omslag naar art. 13 D. K.“ De Classis besluit hierop niet in te gaan, doch aan deputaten naar de Prov. Synode op te dragen, de belangen der Classis Leeuwarden te behar- digen, als een desbetreffend verzoek van de Classis Dokkum in bespreking komt.

5. Van de Kerk van St. J. P. 1. Ze vraagt / 100 uit de kas voor hulph. Kerken in de Classis. Het verzoek wordt ingewilligd.

2. Ze verzoekt / 100 uit de kas van Inw. Zending. Wordt besloten te handelen als met het desbetreffend verzoek van S.

Aangaande een vraag, betrekking hebbende op het kerkelijk inzegeven van een huwelijk, wordt ze nog van advies gediend.

d. De Kerk van Eemewoude vraagt en ver- krijgt (nadat rapport uitgebracht was door Ds. Kooij, dat de Kerk aldaar gelatiniseerd en de ambien ingesteld zijn) tot consulat Ds. Wisse van Garip.

Verder vraagt ze 12 vacaturebeurten in het jaar aan, die haar worden toegestaan.

Onder de rondvraag naar art. 41 D. K. wor- den deputaten door de eerstvolgende Prov. Synode benoemd: priani: Ds. W. P. P. De J. V. Visser, G. Brugmans en J. D. de Vries; secund: Ds. D. Steenhuis, Ds. W. T. Nijenhuis, J. de Boer en M. Schoutans.

Leeuwarden wordt als roepende Kerk aan- gewezen voor de volgende Classicale vergadering.

De praeses sluit de vergadering met dank- zegging.

Buitenland.

Duitsland. De confederatie van vrije Geref. Kerken in Neder-Saksen. Er bestaat in Neder-Saksen een confederatie van Gereformeerde Kerken, welke zeven kleine gemeenten omvat. De minister van eeredienst heeft voor eenigen tijd de confederatie-uitge- noodigd om zich bij de landskerk aan te slui- ten. Tegelijkertijd heeft dezelfde minister de tractementverhoogen van de predikanten te Münden en Göttingen in, beweerde dat de overheid niet tot het uitbetalen van die ver- hoogen verplicht was. Genoemde kerken vroegen daarop advies aan Dr. Wach te Leip- zig, die aantoonde, dat zij dezelfde rechten hadden als de landskerk, die onder den heer van het land als opperste bisschop staat. Na opleeuw de zaak onderzocht te hebben, ver- klaarde de minister, mede op advies van Dr. Kahl te Berlijn, dat hij de tractementverhoog- ging wez zou laten uitbetalen, evenwel niet die, welke het laatste was toegestaan. De Minister liet echter nogmaals de gemeenten, toen zij in synode samenkwamen, door een regeringscommissaris vermanen om zich bij de landskerk aan te sluiten. De minister meende dat de gemeenten in de groote landskerk beter verzorgd zouden zijn als in de kleine machte- looze confederatie; ook was het voortbestaan der gemeenten beter gewaarborgd; de gemeen- ten zouden ook een heilzamen prikkel ontvan- gen voor het vervullen van hare roeping; ook werden dan de uitwendige belangen beter be- hardigd, als het tractement en het pensioen der predikanten, de aanstelling van nieuwe hulp- krachten, de ordening van en het opzicht over de ambtsdragers.

De kerkeraden konden niet ontkennen, dat vele redenen pleitten voor een aansluiting bij de landskerk, maar wilden toch, vóór tot het nemen van een besluit over te gaan, eerst nog met hunne gemeenten raadplegen. Het pres- byterium van Göttingen riep daarom in overleg met de „vertegenwoordiging der gemeente“ een vergadering der gemeente samen, welke den 28sten Februari gehouden werd.

Na een inleiding over de roeping van de Christelijke gemeente gaf pastor Heilman een overzicht van de geschiedenis der gemeente ge- durende de laatste 100 jaren, en besprak daarna uitvoerig den arbeid voor het rijk Gods, gelijk zij thans door haar verricht werd, en den toestand der gemeente. Daarop behandelde de onderling Dr. Smend de aansluiting aan de landskerk, daarbij objectief de voordeelen die de confederatie en de aansluiting aan de lands- kerk biedt, schetsende. De confederatie heeft tot gebrek: geringe samenhang van gemeen- ten onderling, zoodat elke gemeente op zich zelve staat; in de confederatie kon een ge- meente sterven en verderven, zonder dat de andere gemeenten zich daarover bekommeren; er ontbrak alle opzicht; het kwam hem voor, dat de keuze van onderlingen door de gemeente moest geschieden, liever dan dat de kerkeraad zich door coöptatie vernieuwde. Aan de andere zijde legde hij ook de gevaren bloot die men liep, wanneer men zich stelde onder het staatsbestuur, en wel de vermenging van staat- en kerkelijke belangen, de juridische behandeling van gewetenszaken, het te veel regeren, en het streng onder voogdij stellen der gemeenten. De zelfstandigheid der gemeente kan tot des te levendiger belangstelling en tot des te krachtiger werkzaamheid aansporen, de formulierijheid moet men hoog waardeeren, en van groote waarde was ook de in § 2 en 3 van de kerkenordening gegeven definitien van de verhouding tot de Heilige Schrift en tot de bijbelijnschriften, waarbij wordt uitgesproken, dat de Heilige Schrift de eenige richtsnoer is voor geloof en wandel.

Aan de hierop volgende discussie, namen pro- fessor Dr. Smid Kimpfer, Dr. Priesack en anderen deel. Ten slotte kwam men eenstemmig tot het besluit, dat de gemeente in de con- federatie van Gereformeerde kerken in Neder-Saksen blijven moet, om daardoor de oude vrijheden te blijven genieten.

Hetgeen we hierboven mededeelden doet ons zien, hoe sommigen in Duitsland, al dr- gen ze den Gereformeerden naam, nog *bitter* weinig begrip hebben van hetgeen een Gerefor- meerde kerk zijn moet. Hoe kan men anders zeggen, dat aansluiting aan de landskerk, met haar hiërarchisch kerkbestuur, als voordel zou medebrengen, dat er daardoor opzicht is over de ambtsdragers; hetgeen niet het geval zou wezen wanneer de kerken vrij zijn! Weet men dan te Göttingen, niet dat om tucht naar Gods Woord uit te oefenen, men mindere en meer- dere kerkelijke vergaderingen hebben moet. Is het niet een waarheid, dat juist een hiërarchisch kerkbestuur het houden van kerkelijke verga- deringen onmogelijk maakt? Weet men ook niet, dat er in de Gereformeerde kerkenordening ruimte gelaten is voor de medewerking der ge- meente bij de benoeming van onderlingen en diakenen? Is het noodzakelijk, dat vrije kerken zich den nood van hare zuisterkerken niet aan- trekken, of zouden niet veelvler de classen van vrije Gereformeerde kerken groepen zijn om te verhoeden, dat de zwakke kerken ondergaan, door haar zooveel mogelijk, desnoods ook finan- cieel, te steunen?

Weet men ook niet, dat, wanneer predikanten gebouwen worden aan de formulieren der kerk, daarmede wordt te kennen gegeven, dat zij ge- roepen zijn de gemeente in haar geloof op te bouwen? Daarom is het een nadeel voor de kerken in Neder-Saksen, dat zij in hunne kerken- ordening hebben geschreven, dat de Heilige Schrift de eenige richtsnoer is voor geloof en wandel, terwijl de bedoeling is, dat ieder uit de Heilige Schrift mag afleiden wat hij wil.

Maar dit neemt niet weg, dat wij er ons van harte in verheugen, dat de gemeente van Göttingen, die de voornaamste van de confederatie schijnt te zijn, er niet van weten wil om in de landskerk op te gaan. Blijft zij zelfstandig, dan is, wanneer de Gereformeerde beginselen ingang vinden, voor de doorwerking der beginselen een hiërarchisch kerkbestuur geen beletsel. Het bevreemdt ons wel, dat de *Reform. Kirchen*, om het verloop van de dingen te Göttingen mededeelt zonder een woord van critiek.

Door Binderen.

WEERGEVONDEN.

XXVIII.

Gij begrijpt uit alles, vrienden, hoe 't niet te verwonderen was, dat ook de knecht enige voorzorgen nam, en zoo wijs was niet in den donker den eerste den beste maar binnen te laten, die allicht afspak kon hebben met slecht volk, dat zijn slag wou slaan. Toch is het ook waar, dat men in ouder tijd en ook nog later hard en wreed te werk ging, en vooral soms het kwaad wilde beteugelen, maar niet de oorzaak wegnam.

De Heere God zegt tot Israël: Onder u zal geen bedelaar zijn. Vele menschen, die God niet vreezen, halen daarbij de schouders op, en zeg- gen: „Nu ja, dat bevel is wel te geven, maar kan onmogelijk worden uitgevoerd.“ Doch zij vergeten, dat de Heere God het ook zoo had ingericht, dat er geen enkele bedelaar onder Zijn volk *schepde* te wezen. En al kunnen wij 't bij ons niet alles inrichten als onder Israël, zeker is het wel, door goed te letten op en te doen in den geest van, wat God voor Zijn volk bepalde, veel ellende en nood met al hun knecht en droeve gevolgen zouden voorkomen.

Toen de maaltijd was afgelopen ging de knecht zijn gast voor naar den stal:

„Hier zal je bivak wezen voor van nacht, kamaraad!“ sprak hij. „'t Is hier warm en de paarden zullen 't je niet lastig maken; ze zijn mak. Als je soms wat veel muizen hoort, denk dan maar, die komen toch niet om mij.“

„'t Zal wel schikken“, zei de ander. „'k Heb 't alrechter gehad dan hier. De muizen zullen me niet uit den slaap houden. Wel bedankt.“

De knecht wees hem een stroegler waarop een paar dikke dekkleden lagen, wenschte den vreemdeling goeden nacht en ging toen naar zijn eigen vertrek, dat boven den stal was ge- legen. Juist wilde hij in bed stappen, toen hij onder zich hoorde spreken. Hij luisterde — ja, hij had zich niet vergist.

„Zou 't nu toch een landlooper zijn, die zijn komuten hier in haalt“, sprak de bediende bij zich zelf, „dan moet ik zeggen . . . Maar wacht!“

Hij greep zijn jachtgeweer, dat geladen aan den muur hing, en sloop toen op de teenen naar beneden. Vlak bij de trap hoorde hij 't spreken, doch hoe verbaasde hij zich bij 't vernam. Blijkbaar werd er geen gesprek ge- voerd, maar sprak er iemand alleen, en wel, gelijk de knecht aanstonds hoorde, tot den Heere God. Hij hoorde hoe de onbekende, die hier een slaapplek had gekregen, den Heere